

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Економіко-гуманітарний інститут
Факультет економіки та управління

(повне найменування інституту, факультету)

кафедра менеджменту

(повне найменування кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломного проекту (роботи)

магістр

(ступінь вищої освіти)

на тему

**Аналіз розвитку сфери соціального страхування в системі
публічних фінансів України**

Виконав: студент(ка) II курсу, гр. ФЕУ-318 м

Спеціальності 281 Публічне управління та
адміністрування

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма (спеціалізація)

Регіональне управління

Кузьміна Діна Андріївна

(прізвище та ініціали)

Керівник Нечаєва Ірина Анатоліївна

(прізвище та ініціали)

Рецензент Борисенко Олена Євгенівна

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

Завдання на магістерську роботу	
Вступ	7
Розділ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	11
1.1 Система публічних фінансів: визначення, основні складові та структура	11
1.2 Сутність, принципи та види соціального страхування	19
1.3 Джерела формування та напрями використання фондів соціального страхування	28
Висновки до Розділу 1	40
Розділ 2 СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СФЕРИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ	42
2.1 Пенсійне страхування – особливості та проблеми національної системи	42
2.2 Аналіз залучення та розподілу коштів Фонду загальнообов’язкового державного соціального страхування на випадок безробіття	56
2.3 Особливості функціонування Фонду соціального страхування в системі публічних фінансів України	71
Висновки до Розділу 2	97
Розділ 3 НАПРЯМИ ТА ВАРІАНТИ РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ	98
3.1 Реанімація системи пенсійного страхування за рахунок податкового маневру	98
3.2 Обґрунтування пропозицій для детінізації зарплат, початку пенсійної реформи та ліквідації фондів соціального страхування	114
3.3 Забезпечення фінансової стабільності системи соціального захисту України в умовах євроінтеграції та децентралізації	123
Висновки до Розділу 3	135
Розділ 4 Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях	136
Висновки	154
Список використаних джерел	161
Додатки. Стан виконання плану роботи Пенсійного фонду України у 2018 році	167

РЕФЕРАТ

Магістерська робота «Аналіз розвитку сфери соціального страхування в системі публічних фінансів України»: с. 166, рис. 17, табл. 22, джерел 53.

Об'єктом дослідження є процес розвитку та реформування сфери соціального страхування.

Предмет дослідження – методи та інструменти удосконалення сфери соціального страхування в системі публічних фінансів.

Методологічну і теоретичну основу магістерської роботи склав синтез результатів фундаментальних і прикладних досліджень в області публічних фінансів та соціального страхування. Аналіз залучення та розподілу коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття; особливостей функціонування Фонду соціального страхування в системі публічних фінансів України проведено за допомогою методів економіко-математичного аналізу. У роботі для виявлення особливостей та проблем національної системи пенсійного страхування використано методи системного аналізу.

Мета написання роботи – розробка рекомендацій щодо напрямів та варіантів реформування сфери соціального страхування в Україні.

Наукова новизна магістерського дослідження полягає в узагальненні і поглибленні теоретико-методологічних положень управління публічними фінансами в сфері соціального страхування.

Основні наукові результати магістерського дослідження, запропоновані автором особисто, полягають в тому, що:

- запропоновано шляхи реанімація системи пенсійного страхування за рахунок податкового маневру;
- обґрунтовано пропозиції для детінізації зарплат, початку пенсійної реформи та ліквідації фондів соціального страхування;

– розроблено рекомендації щодо забезпечення фінансової стабільності системи соціального захисту України в умовах євроінтеграції та децентралізації.

Ключові слова: ПУБЛИЧНІ ФІНАНСИ, СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ, ПЕНСІЙНИЙ ФОНД, ФОНД ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ НА ВИПАДОК БЕЗРОБІТТЯ, ФОНД СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

ВСТУП

Соціальне страхування – фундаментальна основа державної системи соціального захисту населення, що уможливорює матеріальне забезпечення і підтримку непрацездатних громадян за рахунок фондів, сформованих працездатними членами суспільства.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування – система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту (включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби; повної, часткової або тимчасової втрати працездатності; втрати годувальника; безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом) за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом, громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом.

Основними причинами, що зумовили необхідність соціального страхування, є: наявність громадян, котрі не беруть участі у суспільно корисній праці, а тому не можуть утримувати себе за рахунок заробітної плати; наявність громадян, котрі є дієздатними, але не мають можливості її реалізувати.

Актуальність теми. Соціальне страхування забезпечує не тільки грошові виплати у разі настання страхових випадків, а й створює правові та економічні умови для стимулювання ефективної праці. Наразі в Україні створюється нова система грошових стосунків, необхідність якої об'єктивно впливає із функцій демократичної держави з соціально орієнтованою економікою ринкового типу.

Проблеми розвитку сфери публічних фінансів висвітлені такими науковцями як Кізима Т.О., Кравчук Н.Я., Горин В.П., Іваницька О.М., Кошук Т.В., Нечаєва І. А. Окремі питання розвитку соціальної сфери та її фінансування розглядаються в працях В. Бакуменка, С. Білої, О. Бобровської,

Н. Волгіна, І. Дегтярьової, М. Долішнього, К. Дубич, Я. Жаліло, О. Іляш, М. Кравченко, Е. Лібанової, В. Новикової, П. Ситник, О. Яременка.

За результатами досліджень доробок сучасних науковців доведено, що соціальне страхування виступає важливим елементом фінансової системи України. Державне соціальне страхування тісно пов'язане з державними цільовими фондами та державним бюджетом, кошти яких є джерелами фінансування соціальних виплат. Недержавне соціальне страхування може проводитися суб'єктами підприємницької діяльності (страховими товариствами, недержавними пенсійними фондами тощо). Окремі суб'єкти розподілу взаємодіють між собою і ці відносини опосередковуються рухом фінансових ресурсів.

Необхідність рішення означених проблем обумовила вибір теми дослідження, мету, структуру і задачі магістерської роботи.

Мета і задачі дослідження. Дана дипломна робота присвячена проблемам та особливостям розвитку сфери соціального страхування як складової публічних фінансів України.

Мета написання роботи – розробка рекомендацій щодо напрямів та варіантів реформування сфери соціального страхування в Україні.

Для досягнення цієї мети в роботі було поставлено такі завдання:

- визначити сутність, основні складові та структура системи публічних фінансів:
- **розкрити сутність, принципи та види соціального страхування;**
- розглянути джерела формування та напрями використання фондів соціального страхування
- виявити особливості та проблеми національної системи пенсійного страхування;
- провести аналіз залучення та розподілу коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття;

- визначити роль та особливості функціонування Фонду соціального страхування в системі публічних фінансів України;
- запропонувати шляхи реанімація системи пенсійного страхування за рахунок податкового маневру;
- обґрунтувати пропозиції для детінізації зарплат, початку пенсійної реформи та ліквідації фондів соціального страхування;
- розробити рекомендації щодо забезпечення фінансової стабільності системи соціального захисту України в умовах євроінтеграції та децентралізації.

Об'єктом дослідження є процес розвитку та реформування сфери соціального страхування.

Предмет дослідження – методи та інструменти удосконалення сфери соціального страхування в системі публічних фінансів.

Методи дослідження. Методологічну і теоретичну основу магістерської роботи склав синтез результатів фундаментальних і прикладних досліджень в області публічних фінансів та соціального страхування. Аналіз залучення та розподілу коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття; особливостей функціонування Фонду соціального страхування в системі публічних фінансів України проведено за допомогою методів економіко-математичного аналізу. У роботі для виявлення особливостей та проблем національної системи пенсійного страхування використано методи системного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є роботи вітчизняних і зарубіжних вчених і фахівців з розвитку сфери публічних фінансів та сфери соціального страхування, законодавчі та підзаконні акти, статистична звітність, результати власних досліджень і спостережень.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна магістерського дослідження полягає в узагальненні і поглибленні теоретико-методологічних положень управління публічними фінансами в сфері соціального страхування.

Основні наукові результати магістерського дослідження, запропоновані автором особисто, полягають в тому, що:

- запропоновано шляхи реанімація системи пенсійного страхування за рахунок податкового маневру;
- обґрунтовано пропозиції для детінізації зарплат, початку пенсійної реформи та ліквідації фондів соціального страхування;
- розроблено рекомендації щодо забезпечення фінансової стабільності системи соціального захисту України в умовах євроінтеграції та децентралізації.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та впровадженні конкретних рекомендацій, напрямів та варіантів реформування сфери соціального страхування.

Апробація результатів магістерської роботи. За результатами проведеного дослідження у збірниках тез доповідей опубліковано тези: «Фінансове забезпечення розвитку територій», «Система соціального страхування: сутність, принципи організації, види та моделі (світова практика та особливості вітчизняної системи)».

Структура і обсяг роботи. Магістерська робота містить вступ, чотири розділи, висновки, список використаної літератури, додатки. Повний обсяг роботи – 166 сторінки, включаючи 22 таблиць, 17 рисунків. Список використаних джерел (53 найменувань) – 6 сторінок.

ВИСНОВКИ

"Традиційні" складові в структурі публічних фінансів, нині мають цілий спектр негативних проявів у своєму розвитку, які пов'язані з майже 30-річною фінансовою практикою зі значною тінізацією, корупційними схемами, зокрема, як на рівні бюджетного процесу при формуванні та виконанні Державного бюджету, так і на рівні місцевих бюджетів, тому відносно них задекларовані і почали реалізуватися ряд необхідних реформ.

Деякі інші складові публічних фінансів ще до кінця не усвідомлені як вагомі їх елементи, тому що знаходяться на початку свого становлення, зокрема публічні фінанси, що розкривають відносини суб'єктів державно-приватного партнерства, формування фінансової складової муніципальних утворень, зокрема громад, надання їм необхідної фінансової автономії у зв'язку з реформою бюджетної децентралізації, також зі становленням ринку місцевих запозичень (як внутрішніх, так і зовнішніх), процесами міжмуніципального співробітництва тощо.

Соціальне страхування виступає важливим елементом фінансової системи України та є формою соціального захисту економічно активного населення від різних ризиків, пов'язаних із втратою роботи, працездатності і доходів, на основі колективної солідарності щодо відшкодування втрати.

Особливістю соціального страхування є його фінансування зі спеціальних позабюджетних фондів, що формуються з цільових внесків роботодавців і робітників за підтримки держави. Державне соціальне страхування тісно пов'язане з державними цільовими фондами та державним бюджетом, кошти яких є джерелами фінансування соціальних виплат. Недержавне соціальне страхування може проводитися суб'єктами підприємницької діяльності (страховими товариствами, недержавними пенсійними фондами тощо). Окремі суб'єкти розподілу взаємодіють між собою і ці відносини опосередковуються рухом фінансових ресурсів.

Згідно з чинним законодавством, фінансові ресурси соціального страхування в Україні застосовуються у таких формах: а) виплати для матеріального забезпечення населення (пенсії, допомоги тощо); б) надання соціальних послуг (професійної підготовки і перепідготовки кадрів, профілактика нещасних випадків та ін.); в) витрати, пов'язані з фінансуванням управлінських заходів і утриманням адміністративного апарату державних цільових фондів.

Для реалізації кожного з видів соціального страхування спеціально створено цільові фонди, до яких належать: Пенсійний фонд України (ПФУ); Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття; Фонд соціального страхування України який після 2014 р. об'єднує у своїй діяльності Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та витратами, зумовленими похованням.

Чинна система соціального страхування України має низку значних недоліків. До функцій страховика, органічно притаманних системі, додаються інші, надлишкові функції. Донині такі функції, з одного боку, обтяжують функціонування системи, роблять її занадто громіздкою, а з іншого – створюють підґрунтя для нецільового використання коштів та різного роду зловживань. Проте головною вадою є збереження нестрахових принципів, у тому числі існування виплат нестрахового характеру.

Одним із пріоритетних обов'язків будь-якої держави вважається створення гідних умов життя своїм громадянам після періоду їхньої трудової діяльності. Для виконання цієї функції держава здійснює виплату грошової допомоги непрацездатній частині населення. Пенсія покликана забезпечити рівень життя, порівняний із періодом трудової діяльності. Основою пенсійної системи є пенсійне страхування, метою якого є формування джерел фінансування пенсій. Діюча в Україні система пенсійного страхування

заснована на принципах солідарності пенсійних накопичень та розподілу частини доходів працюючих громадян на користь пенсіонерів.

Основним страховиком у системі пенсійного страхування України виступає Пенсійний фонд. Його діяльність полягає в акумулюванні грошових коштів та виплаті пенсій. Грошові кошти Пенсійного фонду України не входять до державного бюджету, інших бюджетів та фондів.

Основні фінансові показники Пенсійного фонду України свідчать про збільшення його дефіциту та дисбаланс структури доходів і видатків у результаті системного порушення принципу економічної залежності видатків споживання від отриманих доходів і внутрішнього валового продукту. Необхідно підкреслити, що частка власних надходжень зменшується, при цьому дотації з державного бюджету в загальному обсязі фінансових ресурсів зростають.

Аналіз бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття дозволив зробити наступні висновки. З 2012 по 2017 рр. розмір фактичних доходів (включаючи залишок коштів на початок року) бюджету Фонду перевищував розмір фактичних видатків. Страхові надходження займають лівову частку надходжень до бюджету Фонду (від 93 до 99%). Лише в 2014 та 2015 рр. частка страхових внесків суттєво скоротилася (56% та 70% відповідно).

Видатки Фонду умовно можна поділити на три частини – матеріальне забезпечення та соціальні послуги, утримання діяльності Фонду та інші видатки. Матеріальне забезпечення займає найбільшу частку у видатках Фонду. З 2012 по 2017 рр. зростає середній розмір допомоги по безробіттю (у два рази в 2017 р. порівняно з 2012 р.), а темпи зростання середнього розміру допомоги по безробіттю перевищували темпи зростання індексу споживчих цін тільки в 2012–2013 та 2016 рр. Скоротилися статті видатків «Інформаційні та консультаційні послуги, пов'язані з працевлаштуванням, та їх забезпечення» (на 35%) та «Розвиток та супроводження Єдиної інформаційно-аналітичної системи Державної служби зайнятості» (на 37%). Суттєвого

фактичного збільшення в 2017 р. (порівняно з 2016 р.) зазнала стаття витрат «Утримання та забезпечення діяльності виконавчої дирекції, її робочих органів, Інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості, управління Фондом» (збільшилася на 34%).

Основними напрямками діяльності Фонду соціального страхування України є:

а) облік страхувальників і доходів. Станом на 01.01.2019 року кількість страхувальників у Фонді становила 3 220 054 осіб; доходи Фонду склали 19673452,3 тис. грн, або 95,8 % від плану, в тому числі страхові внески страхувальників та застрахованих осіб – 19592519,1 тис. грн, що становить 95,9 % від плану;

б) профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань. За 2018 р. зареєстровано 4805 (з них 350 - смертельно) потерпілих від нещасних випадків на виробництві. Кількість страхових нещасних випадків зменшилась на 3,2 %, кількість смертельно травмованих осіб збільшилась на 5,4 %. За 2018 рік у порівнянні з 2017 роком кількість професійних захворювань зменшилась на 3,7 %, або на 72 захворювання (з 1 951 до 1 879);

в) надання матеріального забезпечення застрахованим особам та проведення страхових виплат потерпілим на виробництві (членам їх сімей). За 2018 рік сума витрат Фонду на надання матеріального забезпечення склала 11 565,2 млн грн, в тому числі на: допомогу по тимчасовій непрацездатності – 7747,2 млн грн, або 67 % суми витрат на матеріальне забезпечення; допомогу по вагітності та пологах – 3774,8 млн грн (32,6 %); допомогу на поховання – 43,2 млн грн (0,4 %). Станом на 01.01.2019 р. здійснюються щомісячні страхові виплати 208,5 тисячам потерпілих (членів їх сімей). Витрати на страхові виплати склали 7 832,3 млн грн, що на 1 752,9 млн грн, або 28,8 % більше порівняно з 2017 роком.

г) надання медико-соціальних послуг. Протягом 2018 р. лікування в реабілітаційних відділеннях санаторно-курортних закладів після перенесених

захворювань отримали 33 179 застрахованих осіб і членів їх сімей. У закладах охорони здоров'я було проліковано та забезпечено медичною реабілітацією 10 614 потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Лікарськими засобами та виробами медичного призначення за минулий рік було забезпечено 19 689 потерпілих. Санаторно-курортним лікуванням забезпечено 10 747 осіб з інвалідністю внаслідок трудового каліцтва. 5 442 потерпілих забезпечено технічними та іншими засобами реабілітації (протезно-ортопедичними та іншими виробами). Виплати на спеціальний медичний догляд отримали 703 особи з інвалідністю внаслідок трудового каліцтва, на постійний сторонній догляд – 2 379 осіб, на побутове обслуговування – 2 938 потерпілих. Здійснювалось фінансування витрат на додаткове харчування 109 потерпілих. Зубопротезуванням, очним протезуванням, окулярами, контактними лінзами, та слуховими апаратами було забезпечено 261 потерпілого. Проводилась компенсація витрат на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобілів та на транспортне обслуговування для 3 542 осіб з інвалідністю;

д) контроль за обґрунтованістю видачі та продовження листків непрацездатності. Відшкодовано бюджету Фонду у 2018 році майже 865 тис. грн (у тому числі по: необґрунтовано виданих листках непрацездатності – майже 187 тис. грн, необґрунтовано продовжених листках непрацездатності – майже 678 тис. грн), що майже на 575 тис. грн менше, ніж за минулий рік.

За результатами перевірок обґрунтованості видачі та продовження листків непрацездатності за зверненнями страхувальників у 2018 році по 404 випадках (на загальну кількість днів – 5 593) упереджено виплат на суму понад 1,07 млн грн. За порушення порядку видачі та продовження листків непрацездатності у 2018 році до дисциплінарної відповідальності притягнуто 209 лікарів.

Порядок, при якому пенсії виплачуються за рахунок соціальних внесків найманих працівників, відомий як солідарна пенсійна система наразі не лише не природна, а економічно злочинна й принципово нежиттєздатна в

довгостроковій перспективі. І що швидше її замінити чимось іншим, то меншою буде шкода.

Простого й легкого виходу з цієї ситуації немає. Як альтернативу можна розглядати повернення до так званого природного пенсійного забезпечення, яке тепер називають «третім рівнем» (у класифікації Світового банку), щоправда, доповненого нульовим – загальною допомогою зі старості й четвертим – натуральною допомогою літнім співгромадянам у формі, наприклад, безплатного житла, його обслуговування тощо. Інші два рівні – солідарну систему й обов'язкове накопичувальне страхування – необхідно якнайшвидше й безболісно згорнути.

В аналітичних дослідженнях проблем пенсійної системи України пропонуються такі кроки розв'язання проблем: 1) обмежити зростання кількості осіб, які отримують пенсії; 2) зменшити витрати на спеціальні пенсії; 3) збільшити базу для нарахування ЄСВ за рахунок детінізації.

Перші два кроки вже реалізуються, Третій крок лежить у площині детінізації економіки.

На першому етапі нарахування ЄСВ обмежується шляхом зменшення максимальної бази для нарахування ЄСВ до двох мінімальних заробітних плат (МЗП). На другому етапі – до однієї МЗП, на третьому – ЄСВ скасовується. На перших двох етапах ЄСВ сплачується безпосередньо до бюджету. Видатки на виплату пенсій фінансуються напряму з бюджету за рахунок ЄСВ, частини податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та інших надходжень до бюджету. Також ліквідуються Пенсійний фонд і Фонд соціального страхування. Функція з нарахування пенсій (допомоги за віком) максимально автоматизується та передається до Міністерства соціальної політики або Міністерства фінансів.

В умовах євроінтеграції надзвичайно важливим є процес уніфікації норм соціального захисту в Україні до європейських стандартів. З метою співпраці та координації у сфері соціального захисту першочерговими заходами є визначення завдань та рекомендацій на рівні ЄС (наднаціональний рівень); обґрунтування стратегічного національного плану дій із взаємоузгодженням

економічної та соціальної складових реформ (національний рівень); встановлення кількісних та якісних параметрів ефективності пропонованих змін, здійснення моніторингу досягнення ефекту; налагодження безперервного процесу взаємонавчання, координації та співпраці між країнами-членами ЄС та Україною. Враховуючи, що питання належного фінансування видатків на соціальних захист та соціальне забезпечення населення лежить як у площині достатнього обсягу фінансових ресурсів, спрямованих в галузь, так і в механізмах їх розподілу, першочерговими заходами в контексті реформування галузі є виявлення неефективних видатків місцевих бюджетів та спрямування вивільнених коштів для підвищення матеріального забезпечення соціально уразливих осіб та осіб, що опинились в складних життєвих обставинах.

Негативно також впливають на загальну ефективність соціального захисту відсутність правової регламентації діяльності адміністрацій бюджетних установ щодо розпорядження доходами від інших видів діяльності, а також обмеження прав споживачів соціальних послуг на вибір їх постачальника: держава є монополістом у соціальній сфері. Для забезпечення вдосконалення механізму фінансування системи соціального захисту необхідно чітко визначити в цій пріоритетній сфері співвідношення «централізація–децентралізація», розмежувати витратні повноваження у всіх секторах соціального захисту населення відповідно до теоретично обґрунтованих принципів (територіальної відповідності, ефекту масштабу тощо) та характерних функціональних особливостей різних секторів галузі.

Отже, вирішувати проблеми фінансування соціального захисту в Україні необхідно разом зі загальними прогресивними змінами в цій системі. Лише, здійснивши реформування системи загалом, можливе досягнення потрібного результату зі зменшення фінансового навантаження на державний бюджет зі суттєвим підвищенням добробуту населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [Кізіма Т.О., Кравчук Н.Я., Горин В.П. та ін.]; за ред. О.П. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2013. 287 с.
2. Длугопольський О.В. Теорія економіки державного сектора: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 488 с.
3. Куценко Т.Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
4. David N. Hyman. Public Finance: A Contemporary Application of Theory to Policy. 10 Edition. 2011 South-Western, Cengage Learning. Режим доступу: <http://www.google.com.ua/url?url=http://www.uv.mx/personal/clelanda/files/2014/09/Hyman-David-2011-Public-Finance.pdf>
5. Jonathan Gruber. Public Finance and Public Policy. Massachusetts Institute of Technology. United States of America. 2011. Worth Publishers. Режим доступу: <http://www.google.com.ua/url?url=http://www.gbv.de/dms/zbw/615217605.pdf>
6. Руководство по статистике государственных финансов 2001 года. Международный валютный фонд, 2001. 230 с.
7. Класифікація інституційних секторів економіки (KICE). Державна служба статистики України. 2014. Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/konsult_centra/kc.htm
8. Банки у 2016 році розподілятимуться на групи за новими критеріями. Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=25852020
9. Іваницька О.М., Кошук Т.В., Цицик. Регулювання діяльності державних нефінансових корпорацій в Україні. *Наукові праці НДФІ*, 2014. № 2 (67). С. 5.

10. Голікова Т.В. Розвиток муніципального корпоративізму в Україні /Інститут економічного прогнозування НАН України. 2002. Режим доступу: http://www.google.com.ua/url?url=http://eip.org.ua/docs/EP_02_3_70_uk.pdf
11. Overview. The new public finance. Responding to global challenges. Edited by Inge Kaul, Pedro Conceicao. Published for The United Nations Development Programme. New York. Oxford. Oxford University Press. 2006. Режим доступу: http://www.google.com.ua/url?url=http://web.undp.org/thenewpublic-finance/overview/english_new.pdf
12. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Швейцарсько-український проект "Підтримка децентралізації в Україні — DESPRO. К.: ТОВ "Софія", 2012. 128 с.
13. Нечаєва І. А. Аналіз формування та витрачання публічних фондів грошових коштів в умовах бюджетної децентралізації. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". Режим доступу: <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=eng&z=5429>
14. Нечаєва І. А. Бюджетна децентралізація: підсумки, результати та наслідки перших етапів її впровадження для місцевих фінансів (на прикладі Запорізької області). Інвестиції : практика та досвід, 2017. № 19. С. 72.
15. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України № 1058-ІУ станом на 5 травня 2017 р. Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
16. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності : Закон України станом на 21 травня 2017 р. Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
17. Надходження з ЄСВ у 2019 році будуть розподіляти за новими. Режим доступу : пропорціями <https://news.dtki.ua/labor/social-protection/52521>.

18. Уряд змінив пропорції розподілу ЄСВ. Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100013499-uryad-zminiv-proporitsiyi-rozpodilu-yesv>.

19. Пенсійна реформа в Україні: напрями реалізації: монографія / За ред. Е.М. Лібанової. К.: Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. С. 270.

20. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (Відомості Верховної Ради України: Закон України (ВВР), 2011, № 2-3, ст.11). Режим доступу : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.

21. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України. Режим доступу : <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/index>.

22. Дефіцит Пенсійного фонду України поступово зменшується. Режим доступу : <http://www.fpsu.org.ua/napryamki-diyalnosti/sotsialne-strakhuvannya-i-pensijne-zabezpechennya/13721-defitsit-pensijnogo-fondu-ukrajini-postupovo-zmenshuetsya>

23. 170–миллиардный дефицит Пенсионного фонда профинансируют из госбюджета. Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2019/01/17/644362/>

24. Закон України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи». Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3668-17>.

25. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» 1533-III, чинний, поточна редакція — Редакція від 09.08.2019 Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>

26. Закону України «Про зайнятість населення» 5067-VI, чинний, поточна редакція Редакція від 09.08.2019 Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

27. Державна служба статистики. Ринок праці. Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm.
28. Державна служба статистики. БІСЦ у 2015-2016 роках. Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/ct/bisc/bisc_u/bisc_2016_u.htm.
29. Державна служба статистики. Зареєстроване безробіття у 2017 році. Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/sz_br/sz_br_u/zb_u2017.htm.
30. Сводная таблица индексов потребительских цен за последние годы (%). Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/economy/index/inflation/2016>
31. Офіційна сторінка Фонду соціального страхування. Режим доступу : <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/category/919872>
32. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» 1105-XIV, чинний, поточна редакція — Редакція від 11.10.2018. Режим доступу : <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
33. Александрова Г.М., Кондакова Ю.Б. Сучасний стан пенсійної системи України. Молодий вчений, 2016. № 6. С. 4–8.
34. Гуцалова Ю.Є. Прогнозування потреби в коштах на пенсійне забезпечення. Економічний простір, 2015. № 96. С. 98–112.
35. Завора Т.М. Пріоритетні напрями політики соціальної безпеки щодо поліпшення стану пенсійного забезпечення в Україні. Молодий вчений, 2016. № 4. С. 67–72
36. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи: монографія [О.П. Кириленко, Б.С. Малиняк, О.В. Петрушка та ін.]: за ред. О.П. Кириленко, Б.С. Малиняка. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 350 с.
37. Інформація про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2016 р. Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/doccatalog/document?id=277122>

38. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2018–2020 роки. Режим доступу: http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=babcc926-f791-4ab6-932c83d4fda1643c&title=Prognoz__

39. Європейська політика і соціальне партнерство в ЄС : довідник / Н. Г. Діденко, І. Я. Тодоров, О. Р. Чугріна, О. К. Міхеєва / за заг. ред. Н. Г. Діденко. Донецьк : ДонДУУ, 2012. – 150 с.

40. Загальна декларація прав людини. Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015

41. План заходів Міністерства соціальної політики України з реалізації Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, на 2014- 2017 рр. Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article>

42. Communication from the commission to the European parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions. Retrieved from. Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A52012DC0446> 6. Employment and Social Developments in Europe 2012 – frequently asked questions. Retrieved from http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1_en.htm?locale=FR

43. Жуковська А. Ю. Соціальні стандарти у сфері доходів населення та проблематика їх запровадження в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 11. С. 181–189.

44. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8>

45. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2010–2017 роки. Режим доступу : <https://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/richnyu>

46. Бюджетний кодекс України: від 8 лип. 2010 р. № 2456-VI. Верховна Рада України. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>

47. Волохова І. С. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Одеса: Атлант, 2010. С. 233.
48. Звіт Рахункової палати за 2017 рік. Режим доступу : file:///C:/Users/Dell/Desktop/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F/Zvit_RP_2017.pdf
49. Кульчицький М. І. Місцеві фінанси: навч. посібник / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2013. С. 552.
50. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виконання власних (самоврядних) повноважень об'єднаної територіальної громади у сфері соціального захисту населення: Наказ Міністерства соціальної політики України від 19.01.2016 № 26. Режим доступу : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=186223&cat_id=186195
51. Осіпова Л. В., Плахтій В. Г. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: Сучасний стан та перспективи. Проблеми економіки та політичної економії. № 1. Дніпро, 2018. С. 125–138.
52. Сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense>
53. Соціальний захист населення України: статистичний збірник. Державний комітет статистики України. К., 2016. С. 11–12.
54. Нечаєва І. А., Кузьміна Д. Система соціального страхування: сутність, принципи організації, види та моделі (світова практика та особливості вітчизняної системи) // *Science, society, education: topical issues and development prospects. Abstracts of the 1st International scientific and practical conference. SPC "Sci-conf.com.ua". Kharkiv, Ukraine. 2019. Pp. 630-636. URL: <http://sci-conf.com.ua>.*